

# Kontrola społeczna (obywatelska) nad administracją publiczną – instytucja umożliwiająca spotkanie obywatela z administracją publiczną

## 1. Wstęp

Dorobek naukowy Jubilata – Profesora Jerzego Supernata – inspiruje do spojrzenia na prawo administracyjne jako przestrzeń spotkań, w ramach której możemy wyróżnić m.in. spotkanie państwa i jednostki, spotkanie zasad i reguł prawa publicznego z zasadami i regułami prawa prywatnego czy spotkanie prawa administracyjnego z prawem konstytucyjnym. Interesującym zagadnieniem jest spojrzenie na prawo administracyjne jako miejsce spotkania państwa i jednostki, gdzie państwo (administracja) przenika w sferę prywatną, a jednostki i ich organizacje kontrolują prawomocność państwa (administracji) w obszarze wykraczającym poza proces wyborczy<sup>1</sup>.

Administracja publiczna wykonuje wiele zadań szczególnie istotnych z punktu widzenia jednostki, w związku z czym posiada dużą władzę, w ramach której oprócz świadczenia usług publicznych czy zapewnienia pomocy społecznej może także władczo ingerować w sytuację prawną jednostki w wielu obszarach i dziedzinach jej życia. Posiadanie tak rozległej władzy nie może być jednak wolne od możliwości sprawdzenia, czy jest ona prawidłowo wykonywana<sup>2</sup>. Z tego względu w państwie, które pretenduje do miana praworządnego i demokratycznego, muszą istnieć rozwiązania prawne umożliwiające kontrolowanie działań administracji<sup>3</sup>, np. systemowe, które pozwalają na rzeczywiste kontro-

---

\* Dr, Akademia Leona Koźmińskiego w Warszawie, ORCID: 0000-0002-2867-9196.

<sup>1</sup> J. Supernat, *Prawo administracyjne jako miejsce spotkania państwa i jednostki – uwagi z perspektywy porównawczej*, [w:] J. Korczak, K. Sobieralski (red.), *Jednostka wobec władczej ingerencji organów administracji publicznej. Księga Jubileuszowa dedykowana Profesor Barbarze Adamiak*, Wrocław 2019, s. 548.

<sup>2</sup> J. Jagielski, J. Piecha, *Kontrola administracji*, [w:] J. Jagielski, M. Wierzbowski (red.), *Prawo administracyjne*, Warszawa 2020, s. 385.

<sup>3</sup> *Ibidem*.

lowanie władzy publicznej. System kontroli administracji publicznej jest rozbudowany pod kątem zarówno przedmiotowym, jak i podmiotowym. Jednym z elementów systemu kontroli sprawowanej nad administracją jest kontrola nosząca miano kontroli społecznej, sprawowana bezpośrednio przez obywateli.

## 2. Kontrola społeczna (obywatelska) administracji publicznej

Kontrola społeczna stanowi obok kontroli zawodowej nieodłączny element kontroli administracji publicznej. Kontrola państwowa realizowana jest przez państwo za pomocą wyspecjalizowanych podmiotów czy państwowych jednostek organizacyjnych, natomiast kontrola społeczna sprawowana jest przez podmioty nienależące do struktur państwowej organizacji. Kontrola społeczna ma na celu zwrócenie uwagi na problemy różnych kręgów społecznych, zasygnalizowanie państwu problemów, które mogą wspólnie rozwiązać<sup>4</sup>. Interes społeczny nie może mieć jednak charakteru absolutnego, w związku z czym nie może przeważać nad interesem jednostki. Dlatego państwo musi dbać, zauważać i brać pod uwagę problemy poszczególnych obywateli, na tym właśnie polega administrowanie dobrem wspólnym. Kontrola społeczna natomiast ma na celu czuwać nad prawidłowością działań państwa, które są wykonywane w interesie i na rzecz całego społeczeństwa<sup>5</sup>. Dlatego nazywana jest ona także kontrolą obywatelską, ponieważ kryterium stosowanym przy takiej kontroli jest ocena „dobrej lub złej działalności danego organu w określonym zakresie”<sup>6</sup>.

Kontrola społeczna (obywatelska) to rodzaj kontroli, który klasyfikowany jest jako kontrola zewnętrzna nad administracją, ponieważ nie znajduje swojego strukturalnego usytuowania w administracji publicznej<sup>7</sup>. Jest to instytucja, która umożliwia bezpośrednie spotkanie obywatela z administracją publiczną i wyrażenie przez niego opinii (negatywnej lub pozytywnej) na temat jej działalności. Dzięki tej instytucji obywatel może bezpośrednio wywierać wpływ na działalność poszczególnych organów, poprzez możliwość oceny prawidłowości ich funkcjonowania i sposobu wykonywania zadań publicznych. Kontrola społeczna jest specyficzną częścią kontroli administracji publicznej, ponieważ jej najważniejszą cechą jest zaangażowanie poszczególnych obywateli w sprawy publiczne. Jest to bardzo ważne z perspektywy prawidłowego funkcjonowania

<sup>4</sup> Z. Leoński, *Zarys prawa administracyjnego*, Warszawa 2006, s. 240.

<sup>5</sup> O. Bujkowska, J. Jagielski, J. Lang, *Kontrola administracji*, Warszawa 1986, s. 6.

<sup>6</sup> E. Ura, *Prawo administracyjne*, Warszawa 2021, s. 98.

<sup>7</sup> B. Jaworska-Dębska, *Kontrola społeczna*, [w:] M. Stahl (red.), *Prawo administracyjne. Pojęcia, instytucje, zasady w teorii i orzecznictwie*, Warszawa 2019, s. 638.

państwa z uwagi na fakt, że obywatele są bezpośrednimi odbiorcami regulacji prawnych i najlepszym ich recenzentem (pod kątem ich sprawnego i efektywnego działania). W konsekwencji stają oni na straży stosowania prawa przez organy władzy publicznej, będąc równocześnie doskonałym impulsem do ciągłego nowelizowania przepisów prawnych i dostosowywania ich do realnych potrzeb obywateli. Demokracja rozwija się dzięki angażowaniu się obywateli w funkcjonowanie państwa, dlatego powinni oni także uczestniczyć w kontroli administracji publicznej.

Podkreślenia wymaga fakt, że kontrola społeczna jest kontrolą niezwykle wszechstronną, ponieważ może ona dotyczyć dosłownie każdego działania/zachowania/aktywności organu administracji publicznej. Nie jest ona niczym ograniczona, co sprawia, iż jest to najszerzej funkcjonująca kontrola w systemie kontroli administracji publicznej<sup>8</sup>. Jest to także kontrola najbardziej uniwersalna, ponieważ jej przedmiotem mogą być w zasadzie wszystkie kwestie prawne i faktyczne związane z działalnością administracji publicznej<sup>9</sup>. Kontrola społeczna stanowi działania prawne i faktyczne podejmowane przez pojedyncze osoby, grupy osób, zrzeszenia, polegające na obserwowaniu działań administracji publicznej i wyrażaniu na temat tej administracji opinii, formułowaniu ocen, postulatów w celu ukazania, zwrócenia uwagi i zasygnalizowaniu nieprawidłowości, błędów, uchybień na różnych płaszczyznach aktywności, przy dążeniu do ich wyeliminowania<sup>10</sup>.

### 3. Formy wykonywania kontroli społecznej (obywatelskiej)

Kontrola społeczna (obywatelska) może mieć charakter kontroli instytucjonalnej (wykonywanej przy użyciu różnych instrumentów prawnych, takich jak petycje, skargi, wnioski czy referendum w sprawie odwołania organu jednostki samorządu terytorialnego) lub kontroli pozainstytucjonalnej, nieregulowanej prawnie, utożsamianej z tzw. opinią publiczną<sup>11</sup>.

Zgodnie z wyrażoną w Konstytucji RP<sup>12</sup> zasadą jawności życia publicznego obywatel ma prawo do uzyskiwania informacji o działalności organów władzy

<sup>8</sup> M. Tabernacka, *Kontrola społeczna administracji publicznej – udział obywateli w zarządzaniu*, „Kontrola Państwowa” 2013, nr 2(349), t. 58, s. 83.

<sup>9</sup> J. Jagielski, *Kontrola administracji publicznej*, Warszawa 2018, s. 214.

<sup>10</sup> J. Stelmasiak, M. Zdyb (red.), *Prawo administracyjne*, Warszawa 2020, s. 591.

<sup>11</sup> Zob. E. Bojanowski, K. Żukowski, *Leksykon prawa administracyjnego*, Warszawa 2009, s. 132–133.

<sup>12</sup> Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r., t.j. Dz. U. 1997 r. Nr 78, poz. 483 ze zm., dalej jako Konstytucja.

publicznej oraz osób pełniących funkcje publiczne RP. Prawo to obejmuje również uzyskiwanie informacji o działalności organów samorządu gospodarczego i zawodowego, a także innych osób oraz jednostek organizacyjnych w zakresie, w jakim wykonują one zadania władzy publicznej i gospodarują mieniem komunalnym lub majątkiem Skarbu Państwa (art. 61 ust. 1 Konstytucji). Prawo do uzyskiwania informacji obejmuje dostęp do dokumentów oraz wstęp na posiedzenia kolegialnych organów władzy publicznej pochodzących z powszechnych wyborów, z możliwością rejestracji dźwięku lub obrazu (art. 61 ust. 2 Konstytucji). Zasada jawności życia publicznego z jednej strony daje obywatelowi możliwość uzyskania informacji publicznej, a z drugiej – wiąże prawnie odpowiedni organ administracji publicznej do jej udostępnienia. Ustawa o dostępie do informacji publicznej<sup>13</sup> definiuje informację publiczną jako każdą informację o sprawach publicznych stanowiącą informację publiczną w rozumieniu ustawy<sup>14</sup>. Każdemu przysługuje prawo dostępu do informacji publicznej, zwane dalej „prawem do informacji publicznej”. Wyjątkami mogą być m.in. informacje niejawne (np. dotyczące bezpieczeństwa i suwerenności RP, obrony narodowej i sił zbrojnych RP czy bezpieczeństwa publicznego), tajemnice ustawowo chronione (np. tajemnica statystyczna, geologiczna, bankowa czy tajemnica spowiedzi), tajemnice przedsiębiorstwa czy prywatność osoby fizycznej. Prawo do informacji publicznej podlega ograniczeniu w zakresie i na zasadach określonych w przepisach ustawy o ochronie informacji niejawnych oraz o ochronie innych tajemnic ustawowo chronionych<sup>15</sup>.

Jedną z charakterystycznych form aktywności społecznej są zgromadzenia publiczne, polegające na krótkotrwałym, niestałym zrzeszaniu się obywateli w celu wyrażenia określonych poglądów, zmanifestowania określonej postawy, którą może być zarówno poparcie lub krytyka. Konstytucja RP przyznaje każdemu wolność organizowania pokojowych zgromadzeń i uczestniczenia w nich (art. 57 Konstytucji); kwestie organizowania zgromadzeń szczegółowo reguluje ustawa Prawo o zgromadzeniach<sup>16</sup>. Zgromadzeniem jest zgrupowanie osób na otwartej przestrzeni dostępnej dla nieokreślonych imiennie osób w określonym miejscu w celu odbycia wspólnych obrad lub w celu wspólnego wyrażenia stanowiska w sprawach publicznych<sup>17</sup>. Prawo o zgromadzeniach

---

<sup>13</sup> Ustawa z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej, t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 902, dalej jako u.d.i.p.

<sup>14</sup> Zob. art. 1 ust. 1 u.d.i.p.

<sup>15</sup> Ustawa z dnia 5 sierpnia 2010 r. o ochronie informacji niejawnych, t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 756 ze zm.

<sup>16</sup> Ustawa z dnia 24 lipca 2015 r. – Prawo o zgromadzeniach, t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 1389, dalej jako u.p.z.

<sup>17</sup> Przepis art. 3 ust. 1 u.p.z.

definiuje również pojęcie zgromadzenia spontanicznego, które odbywa się w związku z zaistniałym nagłym i niemożliwym do wcześniejszego przewidzenia wydarzeniem związanym ze sferą publiczną, którego odbycie w innym terminie byłoby niecelowe lub mało istotne z punktu widzenia debaty publicznej<sup>18</sup>. Przepisy ustawy nie dotyczą zgromadzeń organizowanych przez organy władzy publicznej oraz odbywanych w ramach działalności kościołów i innych związków wyznaniowych. Ze swobody pokojowego gromadzenia się może korzystać każdy – oznacza to, że każdy może uczestniczyć w zgromadzeniu. Prawo organizowania zgromadzeń nie przysługuje jednak osobom nieposiadającym pełnej zdolności do czynności prawnych. W zgromadzeniach nie mogą także uczestniczyć osoby posiadające przy sobie broń, materiały wybuchowe, wyroby pirotechniczne lub inne niebezpieczne materiały lub narzędzia<sup>19</sup>. Organizator zgromadzenia zawiadamia organ gminy o zamiarze zorganizowania zgromadzenia w taki sposób, aby wiadomość dotarła do organu nie wcześniej niż na 30 dni i nie później niż na 6 dni przed planowaną datą zgromadzenia<sup>20</sup>. Organ gminy, po otrzymaniu zawiadomienia o zamiarze zorganizowania zgromadzenia, udostępnia niezwłocznie na stronie podmiotowej w Biuletynie Informacji Publicznej informację o miejscu i terminie organizowanego zgromadzenia. Rada gminy może jednak określić miejsca, w których organizowanie zgromadzenia nie będzie wymagało zawiadomienia<sup>21</sup>. W określonych sytuacjach organ ma kompetencję do wydania zakazu odbycia zgromadzenia (np. jego odbycie może zagrażać życiu lub zdrowiu ludzi albo mieniu w znacznych rozmiarach lub jego cel narusza wolność pokojowego gromadzenia się)<sup>22</sup>.

Inną formą kontroli społecznej jest kontrola wykonywana przez środki masowego przekazu (radio, prasa, telewizja, Internet). Relacje i informacje przedstawiane w środkach masowego przekazu mogą ujawniać nieprawidłowości czy też patologie w działaniach administracji publicznej. Zgodnie z ustawą o radiofonii i telewizji<sup>23</sup> publiczna radiofonia i telewizja realizują misję publiczną, oferując całemu społeczeństwu i poszczególnym jego częściom różnicowane programy i inne usługi w zakresie informacji, publicystyki, kultury, rozrywki, edukacji i sportu, cechujące się pluralizmem, bezstronnością, wywa-

<sup>18</sup> Przepis art. 3 ust. 2 u.p.z.

<sup>19</sup> Zob. art. 4 ust. 2 u.p.z.

<sup>20</sup> Zob. art. 7 ust. 1 u.p.z.

<sup>21</sup> Zob. art. 5 u.p.z.

<sup>22</sup> Szerzej na temat zgromadzeń publicznych zob. K. Kulińska-Jachowska, Ł. Prus, [w:] J. Blicharz, P. Lisowski (red.), *Prawo administracyjne. Zagadnienia ogólne i ustrojowe*, Warszawa 2022, s. 779 i n.

<sup>23</sup> Ustawa z dnia 29 grudnia 1992 r. o radiofonii i telewizji, t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 1722, dalej jako u.r.t.

żeniem i niezależnością oraz innowacyjnością, wysoką jakością i integralnością przekazu<sup>24</sup>. Programy telewizyjne i radiowe powinny umożliwiać obywatelom i ich organizacjom uczestniczenie w życiu publicznym poprzez prezentowanie zróżnicowanych poglądów i stanowisk oraz wykonywanie prawa do kontroli i krytyki społecznej<sup>25</sup>. Informowanie i kontrola są wpisane w misję publicznej radiofonii i telewizji. Podobną regulację zawiera ustawa Prawo prasowe<sup>26</sup>, która stanowi, że jednym z zadań prasy jest urzeczywistnianie prawa obywateli do ich rzetelnego informowania, jawności życia publicznego oraz kontroli i krytyki społecznej<sup>27</sup>. Przedsiębiorcy i podmioty niezaliczone do sektora finansów publicznych oraz niedziałające w celu osiągnięcia zysku są zobowiązane do udzielenia prasie informacji o swojej działalności, o ile na podstawie odrębnych przepisów informacja nie jest objęta tajemnicą lub nie narusza prawa do prywatności<sup>28</sup>. Każdy obywatel, zgodnie z zasadą wolności słowa i prawem do krytyki, może udzielać informacji prasie. Prasa jest jednak zobowiązana do prawdziwego przedstawiania omawianych zjawisk<sup>29</sup>. Nie wolno utrudniać prasie zbierania materiałów krytycznych ani w inny sposób tłumić krytyki. Organy państwowe, przedsiębiorstwa państwowe i inne państwowe jednostki organizacyjne oraz organizacje spółdzielcze są obowiązane do udzielenia odpowiedzi na przekazaną im krytykę prasową bez zbędnej zwłoki, nie później jednak niż w ciągu miesiąca<sup>30</sup>.

Najbardziej rozpowszechnioną i znaną formą sprawowania kontroli społecznej jest składanie petycji, skarg i wniosków. Zgodnie z regulacją art. 63 Konstytucji RP „każdy ma prawo składać petycje, wnioski i skargi w interesie publicznym, własnym lub innej osoby za jej zgodą do organów władzy publicznej oraz do organizacji i instytucji społecznych w związku z wykonywanymi przez nie zadaniami zleconymi z zakresu administracji publicznej”. W literaturze przedmiotu uprawnienie to zbiorczo określane jest „prawem petycji”. Jest to jedno z najstarszych praw jednostki zagwarantowanych w państwach demokratycznych. Stanowi najpowszechniejszą, najdostępniejszą i odformalizowaną formę dochodzenia oraz obrony praw i interesów przez jednostki i grupy osób<sup>31</sup>. Odbiorcą pism składanych na podstawie tego uprawnienia będą

<sup>24</sup> Zob. art. 21 ust. 1 u.r.t.

<sup>25</sup> Zob. art. 21 ust. 2 pkt 4 u.r.t.

<sup>26</sup> Ustawa z dnia 26 stycznia 1984 r. – Prawo prasowe, t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 1914, dalej jako u.p.p.

<sup>27</sup> Przepis art. 1 u.p.p.

<sup>28</sup> Art. 4 ust. 1 u.p.p.

<sup>29</sup> Art. 6 ust. 1 u.p.p.

<sup>30</sup> Art. 6 ust. 2 u.p.p.

<sup>31</sup> E. Bojanowski, K. Żukowski, *op. cit.*, s. 385.

przede wszystkim organy władzy publicznej. Szczegółowo kwestie związane ze składaniem i rozpatrywaniem petycji reguluje ustawa o petycjach<sup>32</sup>, która stanowi, że przedmiotem petycji może być żądanie, w szczególności, zmiany przepisów prawa, podjęcia rozstrzygnięcia lub innego działania w sprawie dotyczącej podmiotu wnoszącego petycję, życia zbiorowego lub wartości wymagających szczególnej ochrony w imię dobra wspólnego, mieszczących się w zakresie zadań i kompetencji adresata petycji<sup>33</sup>. Petycja jest swoistym żądaniem podjęcia działań dotyczących pewnego szerszego kręgu podmiotów czy też całego społeczeństwa<sup>34</sup>.

Tryb załatwiania skarg i wniosków reguluje dział VIII Kodeksu postępowania administracyjnego<sup>35</sup>. Wnioski i skargi może składać każdy. Można je składać w interesie publicznym, własnym lub innej osoby (za jej zgodą). Nikt nie może być narażony na jakikolwiek uszczerbek lub zarzut z powodu złożenia skargi lub wniosku albo z powodu dostarczenia materiału do publikacji o znamionach skargi lub wniosku, jeżeli działał w granicach prawem dozwolonych<sup>36</sup>. Przedmiotem wniosku mogą być w szczególności sprawy ulepszenia organizacji, wzmocnienia praworządności, usprawnienia pracy i zapobiegania nadużyciom, ochrony własności, lepszego zaspokajania potrzeb ludności<sup>37</sup>. Wnioski składa się do organów właściwych ze względu na przedmiot wniosku<sup>38</sup>. Wnioski w sprawach dotyczących zadań organizacji społecznych składa się do organów tych organizacji<sup>39</sup>. Wniosek jest sugestią przyjęcia przez organy administracji publicznej pewnego wskazanego przez wnioskodawcę rozwiązania (jest to propozycja ulepszenia lub poprawy), którego realizacja leży w ich kompetencjach. Z kolei przedmiotem skargi może być w szczególności zaniedbanie lub nienależyte wykonywanie zadań przez właściwe organy albo przez ich pracowników, naruszenie praworządności lub interesów skarżących, a także przewlekłe lub biurokratyczne załatwianie spraw<sup>40</sup>. Skargi należy składać do organów właściwych do ich rozpatrzenia<sup>41</sup>. Organ, do którego skarga została wniesiona, ma obowiązek ją rozpatrzyć i udzielić na nią odpo-

<sup>32</sup> Ustawa z dnia 11 lipca 2014 r. o petycjach, t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 870, dalej jako u.p.

<sup>33</sup> Art. 2 ust. 3 u.p.

<sup>34</sup> J. Jagielski, M. Wierzbowski, *op. cit.*, s. 405

<sup>35</sup> Ustawa z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego, t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 775, dalej jako k.p.a.

<sup>36</sup> Art. 225 § 1 k.p.a.

<sup>37</sup> Art. 241 k.p.a.

<sup>38</sup> Art. 242 § 1 k.p.a.

<sup>39</sup> *Ibidem*.

<sup>40</sup> Art. 227 k.p.a.

<sup>41</sup> Art. 228 k.p.a.



wiedzi, co w konsekwencji może skutkować wszczęciem postępowania administracyjnego z urzędu, chyba że została ona wniesiona przez stronę – wtedy następuje to automatycznie. Współcześnie jesteśmy bardzo często świadkami wnoszenia skarg za pośrednictwem szeroko rozumianych mass mediów lub organizacji społecznych, ponieważ skarga to w większości przypadków przejaw niezadowolenia obywatela, który służy krytyce i negatywnej ocenie wskazanych w niej zjawisk i procesów.

Zaprezentowane formy kontroli społecznej (obywatelskiej) nie wyczerpują w pełni jej katalogu. Ważnym przykładem tej kontroli jest wpływ, jaki wywierają mieszkańcy wspólnot samorządowych na organy, do których należą. Odbywać się to może poprzez udział w wyborach, referendach, pracach w komisjach rad lub pozostałych ciałach doradczych oraz jednostkach pomocniczych. To właśnie w społecznościach lokalnych jest wiele kwestii, które nieraz wymagają przeprowadzenia kontroli, dlatego ważne jest, aby obywatele mieli świadomość swoich praw, dzięki którym mogą przyczyniać się przez kontrolę do ulepszania funkcjonowania administracji publicznej<sup>42</sup>. Kolejnym przykładem kontroli społecznej jest prawo organizacji społecznych do uczestnictwa w postępowaniach administracyjnych lub sądowno-administracyjnych. Kodeks postępowania administracyjnego przyznaje organizacji społecznej prawo do zażądania udziału w postępowaniu bądź wszczęcia postępowania w sprawach innych osób<sup>43</sup>. Musi to być jednak uzasadnione jej celami statutowymi oraz interesem publicznym. Organ administracji publicznej, uznając żądanie organizacji społecznej za uzasadnione, postanawia o wszczęciu postępowania z urzędu lub o dopuszczeniu organizacji do udziału w postępowaniu. W przypadku odmownego postanowienia, organizacji społecznej przysługuje prawo do złożenia zażalenia. Organizacja społeczna uczestniczy w postępowaniu na prawach strony. Organ administracji publicznej powinien zawiadomić organizację społeczną o postępowaniu w sprawie dotyczącej innej osoby, jeżeli uzna, że może ona być zainteresowana udziałem w tym postępowaniu ze względu na swoje cele statutowe lub interes publiczny. W ustawodawstwie znajdziemy szereg innych przepisów, na podstawie których organizacje społeczne mogą efektywnie oddziaływać na administrację publiczną<sup>44</sup>.

---

<sup>42</sup> M. Górka, *Osoba fizyczna kontrolująca administrację – obywatelska kontrola nad administracją*, [w:] W. Góralczyk (red.), *Podstawy prawa administracyjnego*, Warszawa 2024, s. 131.

<sup>43</sup> Zob. art. 31 k.p.a.

<sup>44</sup> Przykładem takiej regulacji jest prawo do opiniowania przez związki zawodowe określonych aktów prawnych lub uprawnienia organizacji ekologicznych mające swoje źródło w prawie ochrony środowiska.



## 4. Podsumowanie

Jak wskazano w niniejszym opracowaniu, kontrola społeczna (obywatelska) daje różne możliwości sprawdzania działalności administracji publicznej. Obywatele w demokratycznym państwie mają prawo do dbania o dobro własne i wspólne, korzystając z instrumentów, jakie przyznaje im system prawny, ponieważ są one skuteczną metodą na przeciwdziałanie nieprawidłowościom, a także ich eliminowanie<sup>45</sup>. Kluczowym elementem tego systemu stają się środki masowego przekazu, które dzięki swojemu zasięgowi mogą nagłośnić określony problem, co sprawia, że organy władzy publicznej nie mogą pozostać w tych sprawach obojętne. W rezultacie bardzo często zostają zmuszone do podjęcia określonego działania, a także do bezpośredniego spotkania z obywatelem i zmierzenia się z jego zastrzeżeniami, wątpliwościami czy oczekiwaniami. Kontrola społeczna (obywatelska) ma służyć przede wszystkim obywatelom, którzy swoją działalnością przyczyniają się do prawidłowego funkcjonowania administracji publicznej.

---

<sup>45</sup> T. Kawa, *Kontrola społeczna (obywatelska) administracji publicznej*, [w:] T. Bojanowski (red.), *Prawne aspekty społecznej kontroli administracji publicznej*, t. 1, Lublin 2022, s. 23.